PRIMU NÙMERU

ARGIOLAS 2026

Noas dae s'ispidale

Su Sardu in Corsia

NOAS DAE S'ISPIDALE - SA RIVISTA DE SA ASL OGLIASTRA IN LIMBA

Su sardu intrat in manera ufitziale in is servìtzios sanitàrios de s'Ogiastra. Si mutit "***Su sardu in corsia***" su progetu de s'**ASL Ogiastra** pro promòvere s'impreu de sa limba sarda in intro de s'**Ospidale Nostra Sennora de sa Mercede** de Lanusè, trasformende•dda in unu trastu de acasàgiu, informatzione e incroimentu pro malàidos e tzitadinos.

S'ufitziu linguìsticu at a tènnere sede acanta sa sala de isetu de sa Domo de sa Salude, cara a s'ospidale, e at a èssere abertu dae su lunis a su sàbadu, transi chenàbura, dae is 8.00 a is 17.00.

Pag.13

APRIGHEMUS-NOS DAE SU CALORE

Is inditos de su Ministèriu de sa Salude

Pag.6

FORMATZIONE

Arribbant 10 istudiantes dae sa Polònia

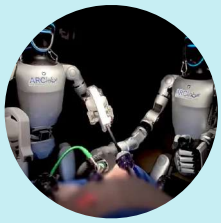
Pag.22

BLUE ZONE

S'Ogiastra protagonista a su SilverEco Fèstival

Istòria
"S'ispidale de s'Ogiastra", unu libru fotogràficu pro contare s'istòria de s'ospidale - pag. 18

Meighina
Robots umanòides ant fatu un'interventu chirùrgicu - pag. 5

Òmines e fèminas de cabbale
Dot. Piero Balzano, su mèigu de is pipios - pag. 20

PRIMU NÙMERU

ARGIOLAS 2026

Ìnditze

In custu nùmeru de “Noas dae s’ispidale”

- Sa limba sarda intrat in s’ispidale, in s’ASL Ogiastra cumentzat su progetu “Su sardu in corsia” - pag. 3
- Pro sa prima borta a su mundu, robots umanòides ant fatu un’interventu chirùrgicu - pag. 5
- A s’ispidale de Lanusè arribbant 10 istudiantes dae sa Polònia - pag. 6
- Sanidade, pranu istrordinàriu de sa Regione: 2.000 operadores pro afortziare su sistema sanitàriu sardu - pag. 7
- Dae Domo de sa Salude a Domo de Comunidade - pag. 9
- Anticorrutzione e trasparèntzia: ativadu su cursu nou de formatzione obrigatòria pro su personale de su SSR - pag. 10
- Undadas de calore, s’ASL Ogiastra ativat su “Pianu Calore” - pag. 11
- Calore de istade, inditos dae su Ministèriu de sa Salude - pag. 13
- Esertzìtzios pro prevènnere is rutòrgias - pag. 15
- In Sardigna partit su nùmeru de emergèntzia ùnicu europeu - pag. 16
- Sa preventzione de is intzidentes domèsticos pro is betzos - pag. 17
- “S’ispidale de s’Ogiastra”, unu libru fotogràficu pro contare s’istòria de s’ospidale - pag. 18
- Sa nàschida de sa potecaria in Jersu: un’istòria de aficu e continuidade - pag. 19
- Òmines e fèminas de cabbale: Dot. Piero Balzano, su mèigu de is pipios - pag. 20
- Festas religiosas in Ogiastra intre regordos e devotzione: atòbiu cun Dot. Balloi - pag. 21
- Dae s’Ogiastra a Cannes: sa Blue Zone protagonista a su SilverEco Fèstival - pag. 22
- Istitutos penitentziàrios, atzetamentu de is incàrrigos de titularidade 2026 - pag. 23
- Memòria orale in s’ispidale - pag. 23
- Unu ditzionàriu mèdicu pro sa limba sarda: 13 mìgia tèrmines pro sa sanidade - pag. 24
- Is previsiones de su tempus - pag. 25

Sa limba sarda intrat in s'ispidale, in s'ASL Ogliastra cumentzat su progetu "Su sardu in corsia"

Acasàgiu a is malàidos, tradutziones, libretos sanitàrios, unu glossàriu mèdicu e cursos pro su personale: su progetu punnat a fàghere de su sardu una limba de servìtziu fintzas in àmbitu sanitàriu.

Su sardu intrat in manera ufitziale in is servìtzios sanitàrios de s'Ogiastra. Si mutit "***Su sardu in corsia***" su progetu de s'**ASL Ogliastra** pro promòvere s'impreu de sa limba sarda in intro de s'**Ospidale Nostra Sennora de sa Mercede** de Lanusè, trasformende•dda in unu trastu de acasàgiu, informatzione e incroimentu pro malàidos e tzitadinos.

Finantziadu cun su bandu de sa Regione Autònoma de sa Sardigna TuLiS – Tutela Limbas Sardas, annualidades 2025-2026-2027, dedicadu a s'amparu, promotzione e valorizatzione de sa limba sarda e de is variedades suas (Lege 482/1999 e L.R. 22/2018), **s'ufitziu linguìsticu at a tènnere sede acanta sa sala de isetu de sa Domo de sa Salude, cara a s'ospidale, e at a èssere abertu dae su lunis a su sàbadu, transi chenàbura, dae is 8.00 a is 17.00**.

S'initziativa, bòlida meda dae su Diretore Generale ***dot. Andrea Fabbo***, at a èssere coordinada dae sa Diretora de sa SC Tècnicu-Logìsticu, Patrimòniu e Achistos, i***ng. Gabriella Ferrai***, cun su sustennu de is responsàbiles de su protzedimentu ***dot.a Michela Casari e sig.ra Giuseppina Foddis***.

Su progetu previdet s'ativatzione de un'ufitziu linguìsticu cun bator operadores dedicados, ativu chimbe dies a sa chida. Su còmpitu issoro est de frunire informatziones e orientamentu a is impitadores, ispainare comunicados de imprenta, avisos e cuntentos de su giassu istitutzionale de s'ASL, contribuende a apresiare de prus is servìtzios sanitàrios a sa populatzione e a avalorare su patrimòniu linguìsticu de su territòriu.

Intre is fainas previdìdas ddoe tenet sa realizatzione de opùscolos informativos dedicados a is servìtzios sanitàrios printzipales e a is temas de sa preventzione, cun publicatziones in contu de cardiologia, pediatria, ortopedia, chirurgia, diabeta, meighina de su traballu, nutritzione, preventzione oncològica, luta a su tabagismu e reduida de is infetziones acapiadas a s'assistèntzia. De prus, ant a èssere realizados in limba sarda materiales pro is famìlias, comente su "Libreto de sa salude", dedicadu a sa crèschida de su pipiu, a is vatzinatziones e a is controllos.

Atentzione meda at a èssere donada a sa comunicatzione intre operadores sanitàrios e malàidos. Su progetu previdet difatis sa realizatzione de su frasàriu "Su sardu in s'ispedale", una ghia pràtica destinada a fatzilitare su diàlogu in is repartos, in prus sa produtzione de unu glossàriu mèdicu in limba sarda cun sa terminologia ispetzialìstica de is

IS OPERADORES CHI ANT A TRABALLARE IN S'ISPORTELLU

Ivan Marongiu, Alessandro Podda, Barbara Serrau, Luca Piroddi e Francesco Emanuele Deplano.

àmbitos sanitàrios printzipales. Sunt prevìdidos fintzas vìdeos informativos, materiales pro is ischermos de s'ispidale e una ghia pràtica pro malàidos e familiares cun inditos in contu de is deretos, is servìtzios e is percursos de sanamentu.

No at a mancare unu tretu dedicadu a sa divulgatzione. Cada mese est prevìdida sa publicatzione de su periòdicu "**Noas dae s'ispidale**", chi at a cuntènnere agiornamentos de is servìtzios de s'ASL, intervistas a mèdicos e operadores, aprofundimentos, informatziones utilosas pro is tzitadinos e artìculos dedicados a s'istòria de s'ispidale. Su giornale at a èssere donadu a s'indonu in is repartos e at a èssere disponìbile fintzas in formadu digitale pro mèdiu de su giassu istitutzionale e is canales sotziales de s'Azienda sanitària.

Intre is progetos editoriales ddoe est fintzas sa realizatzione de su volùmene fotogràficu "**S'Ispidale de s'Ogiastra**", chi at a torrare a costrùere s'istòria de s'ospidale a traessu de imàgines de època, fotografias cuntemporàneas e testimonias de mèdicos, infermieris, tècnicos e de totus is chi, in is annos, ant contribuidu a s'isvilupu de sa sanidade ogiastrina. Su volùmene at a èssere presentadu publicamente a s'agabbu de su traballu de chirca e documentatzione.

Su progetu càstiat fintzas a sa formatzione. Cun su percursu "**Nara trintatrès**" ant a èssere organizados cursos de limba sarda de livellu base, intermèdiu e avantzadu, intregados mescamente a su personale de s'ASL – mèigos, infermieris, tècnicos e amministrativos – ma abertos fintzas a sa tzitadinàntzia. Sa punna primàrgia est de frunire cumpetèntzias linguìsticas ùtiles siat in sa comunicatzione fitiana siat in sa redatzione de documentos sanitàrios e amministrativos, favorende un'impreu semper prus difùndidu de sa limba sarda in is ambientes istitutzionales.

At a èssere in prus ativadu unu blog dedicadu, chi at a permìtere a totus de sighire is fainas de s'isportellu linguìsticu. Ant a èssere in prus abertos una pàgina Facebook e unu profilu Instagram, collegados a is canales ufitziales de s'ASL Ogliastra. Is operadores ant a traballare a manu tenta cun s'addetu de s'imprenta de sa Asl dot. Lorenzo Mattana. Is operadores linguìsticos incarrigados de su servìtziu sunt ***Ivan Marongiu, Alessandro Podda, Francesco Emanuele Deplano e Luca Piroddi***.

SUÌA
AL SERVIZIO DELLA CULTURA

SUÌA, S'ASSÒTZIU CHI GESTIT SU PROGETU

Suìa Srl est una sotziedade nàschida in su 2021, cun sede in Irbono, chi òperat in is setores de is servìtzios culturales, linguìsticos e turìsticos, promovende e avalorende sa limba e sa cultura sarda, su patrimòniu istòricu, ambientale e identitàriu de sa Sardigna. Sa faina printzipale sua est sa gestione de is Ufìtzios e de is Isportellos de sa Limba Sarda, sa realizatzione de laboratòrios didàticos, fainas in is iscolas, cursos de formatzione, eventos e initziativas culturales, ma fintzas progetos de chirca, regorta de testimonias e documentatzione de sa memòria, de is traditziones e de sa cultura orale.

Suìa Srl s'òcupat in prus de comunicatzione istitutzionale e divulgatzione, produende càbidos in italianu e in sardu, materiales informativos e publicatziones, e gestende sa comunicatzione in is mèdios de comunicatzione digitales e sotziales. Òperat in su setore de su turismu culturale e de sa promotzione territoriale, organizende bìsitas ghiadas e itineràrios temàticos, e realizat documentàrios e produtos audiovisivos dedicados a is territòrios e a su patrimòniu culturale de sa Sardigna. Sa sotziedade est ativa fintzas in s'editoria, cun sa publicatzione de libros de caràtere culturale, istòricu e antropològicu e libros fotogràficos dedicados a is paisàgios, a is logos, a is persones e a is traditziones de s'ìsula.

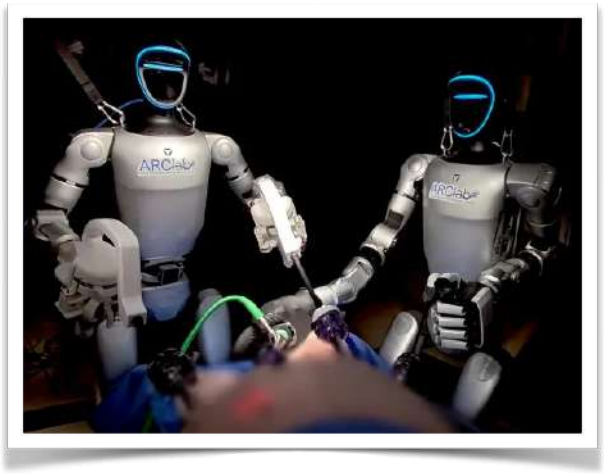
Suìa Srl progetat e gestit initziativas in collaboratzione cun Comunos, Uniones de Comunos, entes pùblicos, istitutziones sanitàrias, bibliotecas, tzentros de agregatzione sotziale, ludotecas, RSA, iscolas, assòtzios e àteros sugetos pùblicos e privados, isvilupende progetos chi ìntegrant limba, cultura, turismu, comunicatzione, editoria e promotzione de su territòriu.

Pro sa prima borta a su mundu, robots umanòides ant fatu un'interventu chirùrgicu

Pro sa prima bia in s'istòria, is mèigos de s'Universidade de San Diego, in Califòrnia, sunt resèssidos a portare a compimentu duos interventos chirùrgicos impreende robots umanòides ghiados dae remotu. S'isperimentatzione preclìnica, cuntzepida comente proa de fatibilidade, at pertocadu sa bogadura de sa tzistifèllea dae duos mammìferos mannos non primados, est a nàrrere duos porcos. In su primu interventu at operadu unu robot umanòide acostigiadu dae un'assistente umanu, mentras in su segundu sa protzedura dd'ant esecutada una còpia de robots.

In orìgine, sa paràula «**chirurgu**» (de su gregu χειρουργός) inditaiat is chi operaiat cun is manos issoro: unu paradìgma bàlidu galu oe, 2000 annos a pustis, ma chi gràtzias a su progressu tecnològicu continu leat declinatziones e possibilidades noas. E duncas, dae is manos «in purpa e ossu» semus colados a is manos in lega de carbòniu e tzircùitos elètricos: pro sa prima bia in assolutu, difatis, unos cantos chirurgos ispetzializados ant impreadu robots umanòides pro operare animales bios. Si mutint Unitree G1, e ddos at fraigados s'omònima cumpangia tzinesa, in primu lìnia in su setore de sa robòtica.
Durante un'istùdiu preclìnicu (publicadu in sa rivista Nature) is robots, cumandados dae tesu pro mèdiu de unu sistema telemàticu, ant cumpletadu cun sutzessu sa bogadura de sa tzistifèllea de duos esemplares de porcu, a traessu de un'acostiamentu mininvasivu basadu in sa laparoscopia. Pero is obots non sunt galu prontos a s'impreu chirùrgicu: is ricercadores de s'Universidade de sa Califòrnia – San Diego ant dèpidu realizare is adatadores fìsicos pro ddis permìtere de abrancare in modu curretu is trastos de traballu pro acumprire s'operatzione.

Sa chirurgia robòtica assistida est giai una realidade consolidada in medas ospidales e est impreada in medas interventos. Mancari gasi, però, is sistemas atuales presentant unos cantos lìmites: sunt machinàrios mannos meda, a s'ispissu de prus de 800 chilos, e recherent salas operatòrias adatadas apositamente e personale ispetzializadu pro s'installatzione e sa gestione. In prus, in belle totu is interventos, is ainas sunt progetadas pro esecutare cussa operatzione ispetzìfica ebbia.

Sos robots umanòides noos rapresentant però sunt diferente. Artos belle unu metru e mesu e cun unu pesu de mancu 27 chilos, custos assistentes chirùrgicos, annomingiados "Surgie", sunt prus cumpatos, àgiles, personalizàbiles e costant meda prus pagu de is sistemas robòticos traditzionales.

A bisu de is ricercadores, cun un'addestramentu adeguadu e àteros isvilupos tecnològicos, unu incràs, is robot Surgie diant pòdere èssere impreados in is ospidales e in is àreas de su mundu acantu mancat su personale sanitàriu, contribuende a rèndere sa chirurgia ispetzialìstica atzessìbile peri in is comunidades prus ispèrdidas e cun prus pagu risursas.

A s'ispidale de Lanusè arribbant 10 istudiantes dae sa Polònia

SU NOSTRA SENNORA DE SA MERCEDE ABERIT IS GHENNAS SUAS A IS DISCHENTES DE MEIGHINA DE SU "ACADEMY OF APPLIED MEDICAL AND SOTZIAL SCIENCES" DE ELBLĄG.

S'Asl Ogliastra consòlidat s'apentu suo de azienda chi acollit e chi est aberta a sa formatzione de is giòvanos professionistas, custa borta fintzas a iscala internatzionale. Partinde dae su 21 argiolas, e finas a su 2 austu, s'ispidale de Lanusè at a acasagiare 10 istudiantes chi frecuentant su primu annu de Meighina de su "Academy of Applied Medical and Sotzial Sciences", universidade de sa tzitade de Elbląg (Polònia). «A batire istudiantes europeos in Lanusè dimustrat chi is istruturas territoriales podent devènnere polos de atratzione de respiru internatzionale – sutalìniat Andrea Fabbo, diretore generale de s'Asl Ogliastra – s'arribu de custos pitzocos cunfirmat sa grandu professionalidade de is mèigos nostros e sa capatzidade de s'ispidale de Lanusè de ofèrrere formatzione de calidade. Amus a sighire a investire in s'abertura e in subra de su cunfrontu cun àteras realidades europeas, pro rèndere is istruturas nostras semper prus dinàmicas e atrativas pro is giòvanos». S'initziativa est nàschida gràtzias a sa sinergia intre su diretore generale de s'Asl Ogliastra, Andrea Fabbo e su professore Luigi Marano, dotzente de s'ateneu polacu e proretore pro sa Cooperatzione internatzionale. Su progetu formativu, chi bidet s'interessu ativu de sa Diretzione de presìdiu de s'ispidale de Lanusè, ghiada dae su dotore Luigi Ferrai, s'insertat a s'internu de una cunventzione de sa durada de tres annos. S'acòrdiu istipuladu intre s'Asl Ogliastra e s'universidade polaca at a cunsentire un'iscàmbiu costante de istudiantes intre sa Polònia e sa Sardigna. Is 10 mèdicos de cras ant a tènnere s'oportunidade de bìvere un'esperièntzia a 360 grados a intro de su Nostra Sennora de sa Mercede, tenende s'oportunidade de cumprèndere su funtzionamentu de un'istrutura sanitària italiana. «Su pianu formativu chi amus predispostu paris cun s'ateneu polacu – ispiegat Luigi Ferrai, diretore de su presìdiu ospedalieru de s'ispidale de Lanusè e referente de su progetu pro s'Azienda – previdet una rotatzione de is istudiantes intre unos cantos repartos de su presìdiu: dae sa Chirurgia a su Prontu Sucursu, colende pro sa Pediatria, sa Cardiologia, su Blocu operatòriu e su tzentru trasfusionale. Is tirocinantes ant a colare duas dies in cadauna de custas istruturas, pro cumprèndere a fundu s'organizatzione logìstica, clìnica e de agiudu chi acumpàngiat a su malàidu dae s'intrada a sa dimissione».

Sanidade, pranu istrordinàriu de sa Regione: 2.000 operadores pro afortziare su sistema sanitàriu sardu

Sa Regione Autònoma de Sardigna at aprovadu unu pranu istrordinàriu de assuntziones cun sa punna de afortziare in manera permanente su Servìtziu Sanitàriu Regionale. Sa deliberatzione, aprovada dae sa Giunta su 15 de trìulas, previdet s'intrada de belle 2.000 operadores sanitàrios tra mèigos, infermieris e tècnicos, cun s'intentu de rispòndere a sa mancàntzia de personale chi interessat medas presìdios de s'ìsula.

Su primu passu de su pianu previdet s'assuntzione a tempus indeterminadu de 1.500 professionistas: 1.000 infermieris e 500 mèigos. Is recrutamentos ddos at a gestire ARES Sardegna, chi at a bandire concursos pùblicos e ativare protzeduras de mobilidade extraregionale pro batire personale dae totu Itàlia. Custas assuntziones ant a permìtere de garantire unu nùmeru de operadores prus adeguadu in is Domos de Comunidade, in is Ospidales de Comunidade, in is servìtzios territoriales, in is ospidales e in sa rete de s'emergèntzia-urgèntzia. Segundu sa còmpudu fatu dae sa Regione, su bisòngiu de personale est meda prus artu de is figuras professionales chi oe sunt a disponimentu cun is normales modalidades de recrutamentu.

"200 mèigos, 200 infermieris e 50 tècnicos de radiologia mèdica"

A custu pranu s'agiunghet una medida istrordinària e temporànea pro parare fronte a is situatziones prus apretosas. Sa Tzentrale Regionale de Commitèntzia at a promòvere una gara pro agatare un'operadore ispetziializadu chi asseguret su suportu tècnicu, organizativu, formativu e linguìsticu netzessàriu pro favorèssere sa cooperatzione internatzionale e sa mobilidade de professionistas sanitàrios chi benint dae Paisos foras de s'Unione Europea.

Custu canale de recrutamentu internatzionale previdet s'arribu de 450 operadores: 200 mèigos, 200 infermieris e 50 tècnicos de radiologia mèdica. Is professionistas ant a èssere destinados mescamente a is zonas de Sardigna chi presentant prus mancàntziade personale e a is Prontos Sucursos inditados dae su provedimentu.

Sa Presidente de sa Regione at descraradu ca su pressisu est de valorizare is professionistas sardos e de fàghere arribare mèigos e infermieris dae àteras regiones italianas pro mèdiu de proceduras ordinàrias. Su recrutamentu internatzionale est cunsideradu un'istrumentu cumplementare e etzetzionale, pensadu pro risòlvere in tempos lestros sa farta de personale chi no podet èssere cuberadu cun is normales modalidades de assuntzione.

Is 450 professionistas provenientes dae s'èsteru s'ant a assùmere cun contratos a tempus determinadu pro su bènniu 2027-2028, cun sa possibilidade de ddos istabilizare in su benidore, cunforma a sa normativa in vigèntzia.

In totale, tra assuntziones a tempus indeterminadu e recrutamentu internatzionale, su sistema sanitàriu sardu diat pòdere tènnere 2.000 operadores noos. Pro sa Regione, custu interventu rapresentat unu passu importante pro megiorare sa capassidade de risposta de sa sanidade pùblica, garantire sa continuidade assistentziale e afortziare is servìtzios sanitàrios in totu su territòriu de s'ìsula, cun una atentzione particulare pro is comunidades prus perifèricas e pro is logos ue sa mancàntzia de personale est prus marcada.

POTECARIAS DE TURNU

De su 25/07 a su 01/08

- **Tortolì:**
  sa de Santu Frantziscu
  Cursu Umbertu 31 - 0782/624038

- **Cardedu:**
  sa de Dot. Murru G.A. e fìgios S.R.L.
  Bia Òlbia, 0782/75619

- **Lanusè:**
  sa de dot.a Matta
  Biale Europa 131 - 0782/209144

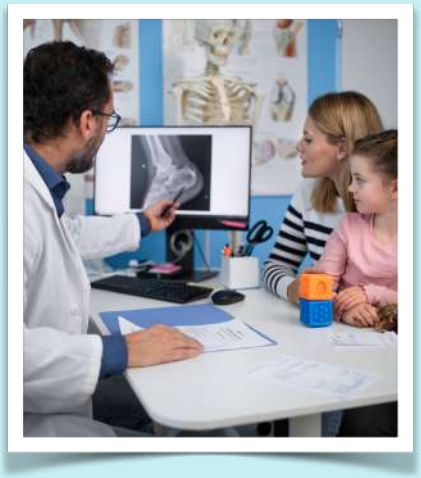
- **Lotzorai**
  sa de Dot. Masia Antoni
  Bia Roma 40 - 0782/669467

- **Osini**
  sa de Dot.a Deiana Simona
  Pratza Europa 3 - 0782/202141

- **Talana**
  sa de Dot. Pintus Predu

SU TRABALLU DE IS RADIÒLOGOS

Su radiòlogu est unu mèigu ispetzializadu in sa diagnòstica cun imàgines, chi impreat tècnicas comente a is radiografias, a is ecografias, a is tomografias computerizadas (TAC), risonàntzias magnèticas (RM) e àteras metòdicas pro individuare, compidare e valutare patologias e cunditzionet clìnicas. Collàborat in manera istrinta cun àteros mèigos pro interpretare sos resurtados, frunire refertos cuidados e ghiare sas detzisiones terapèuticas. Unos cantos radiòlogos s'òcupant fintzas de protzeduras interventìsticas, impreende imàgines pro esecutare tratamentos minores.

Dae Domo de sa Salude a Domo de Comunidade

In intro de su prus ampru assentu de s'assistèntzia territoriale prevìdidu dae su DM 77 e finantziadu cun is risursas de su PNRR – Missione 6 Salute, peri sa Domo de sa Salude de Lanusè (Casa della Salute) como si narat Domo de Comunidade (Casa di Comunità). Non si tratat de unu simpre càmbiu de nùmene, ma de un'evolutzione sustantziale de su modellu de agiudu, pensadu pro ofèrrere unu puntu de riferimentu fisicu, ùnicu e de atzessu fàtzile a is tzitadinos chi bisòngiant de servìtzios sanitàrios e sotziosanitàrios. S'interventu s'insertat in un'istrategia cumplessiva de afortiamentu de s'assistèntzia territoriale, in integratzione cun is Ispidales deComunidade e is Tzentrales Operativas Territoriales, cun sa punna de megiorare is percursos de cura e allebiare sa pressione in is Prontos Sucursos e in is istruturas ospedalieras.

In sa Domo de Comunidade traballant, in manera integrada e multidisciplinàriu, mèigos de meighina generale, pediatras de sèberu lìberu, ispetzialistas, infermieris de famìlia e personale amministrativu. S'istrutura garantit sa pigada in càrrigu de sa cronitzidade e de sa fragilidade pro mèdiu de sa sanidade de initziativa, gestit s'atzessu a is servìtzios cun su Puntu Ùnicu de Atzessu (PUA), promòvet sa preventzione e s'amparu de sa salude de fèminas e minores, e favorit s'interessu ativu de assòtzios, malàidos e assistentes familiares.

S'ativatzione faghet parte de su prus ampru pianu de reorganizatzione de sa sanidade territoriale in Sardigna, chi dae pagu at superadu is obietivos natzionales istabilidos dae su PNRR e de su cofinantziamentu regionale. S'ìsula contat immoe 59 Domos de Comunidade operativas e 17 Ispidales de Comunidade interconnètidos in manera tecnològica, contra de is 50 e 13 previdìdos a su cumintzu. In custu assentu nou, mentras is Domos de Comunidade rapresentant su primu isnodu pro sa cura e sa preventzione in su territòriu, is Ispidales de Comunidade acumprint una funtzione de ponte intermèdiu intre s'assistèntzia domitziliare e su ricòveru ospedalieri traditzionale. Custas istruturas intermèdias sunt dedicadas a is malàidos chi tenent biòngiu de curas a bàscia intensidade clìnica o de percuros de assentadura post-tràuma, unu coladòrgiu crae pro allebiare is presìdios ospedalieris e limitare is ricòveros impròprios.

Anticorrutzione e trasparèntzia: ativadu su cursu nou de formatzione obrigatòria pro su personale de su SSR

Sa ASL Ogliastra faghet ischire chi ARES Sardegna, comente Fornidore Ùnicu Regionale pro sa formatzione, at ativadu unu cursu nou de formatzione obrigatòria pro is dipendentes e collaboradores de is Aziendas de su Servìtziu Sanitariu Regionale.

S'initziativa faghet parte de su Pranu Annuale de sa Formatzione (PAF) 2026 e est prevista dae is atividades de atualizatzione professionale pro su personale de su sistema sanitàriu regionale. Su percursu formativu tenet sa punna de aumentare is cumpetèntzias e is connoschèntzias in matèria de anticorrutzione e trasparèntzia, donende a is operadores is istrumentos netzessàrios pro aplicare in manera curreta sa normativa in contu de preventzione e su contrastu de sa corrutzione in is Amministratziones Pùblicas.

- **Su cursu ativadu**

Su percursu formativu disponìbile in sa prataforma de formatzione a distanza est:

- **"Anticorrutzione e trasparèntzia – Cursu de base"**

Su cursu durat 4 oras e podet èssere sighidu in modalidade in lìnia

- **Modalidade de atzessu**

Sa formatzione est giai disponìbile in sa plataforma FAD ARES Sardegna, atzessìbile a s'indiritzu:
https://fad.aressardegna.it
Su cursu podet èssere fatu in ogna momentu, ogna ora de sa die e in ognuna de is 7 dies de sa chida, impreende unu computer aziendale o dispositivos personales comente PC e tauledda eletrònica, cun una connessione internet adeguada.
Is usuàrios chi tenent giai unu contu ativu in sa prataforma podent intrare diretamente. Is tirotzinantes e is dipendentes chi no tenent galu s'abilitatzione in sa plataforma E-Learning Aziendale depent pedire s'ativatzione de su contu in su ligàmine dedicadu:
https://it.surveymonkey.com/r/FADARES2026

- **Formatzione obrigatòria pro su personale sanitàriu**

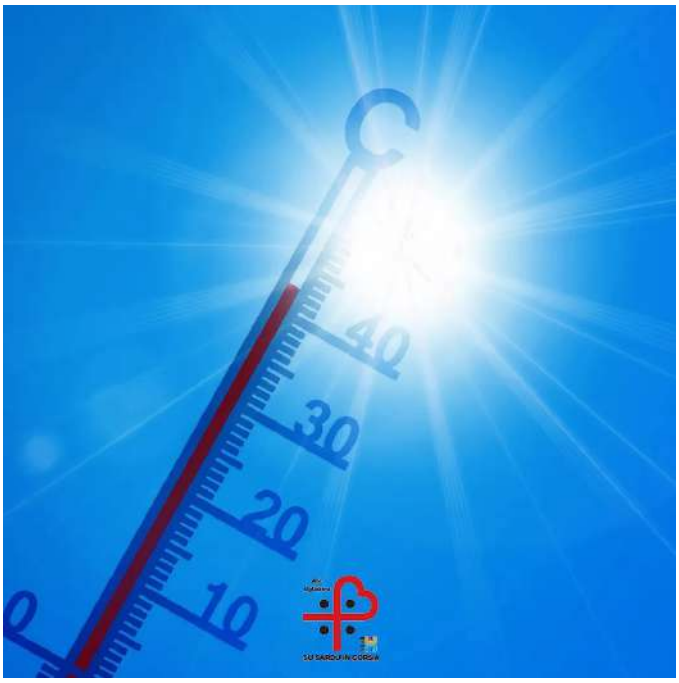
Su cursu "Anticorrutzione e trasparèntzia – Cursu de base" est acreditadu ECM e faghet parte de is obrigos formativos previstos dae sa normativa in vigèntzia.
Sa partetzipatzione est duncas pedida a totu su personale dipendente e a is collaboradores chi, a cale si siat tìtulu, tenent raportos de traballu cun is Aziendas de su Servìtziu Sanitàriu Regionale chi faghent parte de su Fornidore Ùnicu Regionale ARES Sardegna (ID 16).
Cun custu percursu formativu su Servìtziu Sanitàriu Regionale cunfirmat s'impreu pro sa promotzione de sa cultura de sa legalidade, de sa trasparèntzia amministrativa e de una gestione curreta de is atividades istitutzionales.

Undadas de calore, s'ASL Ogliastra ativat su "Pianu Calore"

PROTOCOLLU ATIVU FINAS A SU 15 DE CABUDANNI CUN AVISOS A IS MÈIGOS DE BASE, AGIORNAMENTOS IN IS CANALES SOTZIAL E NÙMEROS ÙTILES DEDICADOS A SA POPULATZIONE.

Cun su de persìstere de is temperaduras artas in is ùrtimas chidas, s'ASL Ogliastra at detzìdidu de varare un'etotu "Pianu Calore", bàlidu finas a su 15 de cabudanni. Su providimentu puntat a prevènnere is efetos malos de is undadas de calore pro sa populatzione, cun un'atentzione particulare a is fascas prus vulneràbiles, comente a is betzos e a is pessones fràgiles. Su pianu, chertu a forte dae su diretore generale de s'ASL Ogiastra, Andrea Fabbo, est istadu redatadu dae unu grupu de traballu coordinadu dae sa diretora sòtziu-sanitària Lorena Paola Urrai e definit unu protocollu de atzione in cunformidade cun is lìnias ghia de su "Pianu natzionale pro sa preventzione de is efetos de su calore pro sa salude" e sa Tzirculare de su 21 maju n. 3873 de su Ministèriu de sa Salude.

Intre is medidas previdìdas dae su pianu tenent grandu valèntzia cussas in contu de comunicatzione. In presèntzia de un'avisu de cunditziones meteorològicas cuntràrias pro artas temperaduras emanadu dae su Tzentru funtzionale detzentradu de s'Amparu Tzivile regionale, s'ASL difundit a sa lestra unu "Alert" chi est publicadu in is profilos sotzial ufitziales de s'ASL Ogliastra (Facebook e Instagram) e in s'home page de su giassu istitutzionale de s'Azienda (www.aslogliastra.it). S'Alert cuntenet sa durada de is cunditziones meteorològicas cuntràrias e est collegadu a is consìgios de cumportamentu in casu de temperaduras elevadas (publicados in is canales sotzial e in su giassu istitutzionale) e a is nùmeros telefònicos de impreare in casu de cumprou de sìntomos assotziados a su calore.

In manera cuntestuale, est ativada una rete de bardiamentu ispetziale: sa Sc Igiene e Sanidade Pùblica e su servìtziu Salude e Ambiente imbiant unu segundu "Alert", custa borta imbiadu a is mèigos de meighina generale, a is pediatras de lìbera seberada, a sa diretzione de su presìdiu ospedalieru N.S. de sa Mercede e a su Prontu Sucursu. Custa comunicatzione permitet a is operadores sanitàrios interessados de s'ativare pro pònnere s'atentzione subra de is assistidos pròpios prus suscetìbiles a is undadas de calore, cun atentzione particulare a gente manna, pipios, fèminas in gravidàntzia, sugetos crònicos, traballadores in suta de su sole e pessones sena domo fissa. S'in casu si cumproent sìntomos ligados a s'espositzione a is temperaduras artas, is tzitadinos ant a pòdere agatare sustennu in is presìdios operativos de apretu. A segunda de is netzessidades s'ant a pòdere mutire is nùmeros de telèfonu dedicados, in base a s'entidade e a sa gravidade de is sìntomos cumproados.

1500 Nùmeru de pùblica utilidade de su Ministèriu de sa Salude: ativu dae su lunis a su chenàbura (oràriu 9:00-17:00). Is operadores frunint consìgios ùtiles pro sa preventzione de is efetos de su calore pro sa salude, orientamentu a is servìtzios de su territòriu ativados dae regiones e comunes, counseling de tipu mèdicu-sanitàriu e informatziones in contu de s'amparu de sa salude de is traballadores outdoor. Is tzitadinos podent retzire, in prus, indicos pro sa preventzione e sa gestione de s'arriscu sanitàriu presu a is punghiduras de babboi (maladia de West Nile, Dengue, entzefalite de erìghinas, etc.), a su reconnoschimentu de is sìntomos e a is cumportamentos de adotare in casu de contàgiu suspetu. Custu nùmeru podet èssere impreadu dae su tzitadinu fintzas solu pro fines informativos, in farta de sìntomos.

116 117 Nùmeru Europeu Armonizadu pro sa Continuidade De agiudu: est dedicadu a s'atzessu a is curas mèdicas no apretosas e a àteros servìtzios sanitàrios territoriales a intensidade/prioridade de cura bàscia. Est unu trastu de comunicatzione pensadu pro totus is tzitadinos sena òbrigu de registratzione preventiva perunu. Su 116 117 podet èssere mutidu in casu de sìntomos non graves, ma chi recherent s'interventu de personale sanitàriu e tècnicu formadu. Su servìtziu est de badas, ativu 24 oras, 7 dies a sa chida, e permitet a is impitadores de intrare in cuntatu cun un'operadore chi podet frunire assistèntzia a valèntzia sòtziu-sanitària, deretu o a traessu de su trasferimentu de mutida a su servìtziu cumpetente. In is oras de abertura de sa continuidade de agiudu, si est netzessàriu, at a èssere girada sa mutida a su puntu de continuidade de agiudu, chi at a gestire sa rechesta de s'impitadore. Sa tzentrale 116 117 est collegada a sa de s'apretu 118 in modu de permìtere coladòrgios de mutida. Non podet èssere mutidu dae unu telèfonu tzellulare blocadu essende ca no est unu nùmeru de apretu sanitàriu.

112 Nùmeru Ùnicu Europeu pro is Apretos (NUE): est su nùmeru de telèfonu pro mutire is servìtzios de apretu in totu is istados de s'Unione Europea. Su modellu organizativu previdet una Tzentrale ùnica de risposta (CUR), in ue benint furriadas is lìnias 112, 113, 115 e 118. A s'internu de sa Tzentrale is operadores, formados pro gestire sa prima risposta a sa mutida, chìrriant is telefonadas a is entes responsàbiles de sa gestione de is apretos (Politzia de Istadu, Carabineris, Vìgiles de su Fogu o Sucursu sanitàriu). In riferimentu a is undadas de calore, s'ASL Ogliastra cussìgiat de impreare custu nùmeru solu in casu de sìntomos graves a beru, in presèntzia de alteratzione de s'istadu de cussèntzia, dificultade respiratòria, temperadura de su corpus ampulada meda o àteros sìntomos cumpatìbiles cun unu corfu de calore.

Calore de istade, inditos dae su Ministèriu de sa Salude

Semus intrados in su coro de s'istade e is undadas de calore rapresentant un'arriscu mannu pro sa salude pùblica, cun efetos significativos prus che totu pro is persones mannas, dìligas, chi sunfrent de patologias crònicas, pipios, fèminas gràidas, traballadores chi traballant suta su sole e disamparados.

Ocannu puru, su ministèriu de sa Salude at promòvidu sa campànnia "Aprighemus·nos dae su calore", pro more de crèschere sa cusciéntzia is tzitadinos in contu de is arriscos pro sa salude chi dipendent dae is undadas de calore e a promòvere cumportamentos curretos de preventzione, cun atentu particulare a is persones vulneràbiles.

Bidimus custas règulas simples pro parare fronte a su calore.

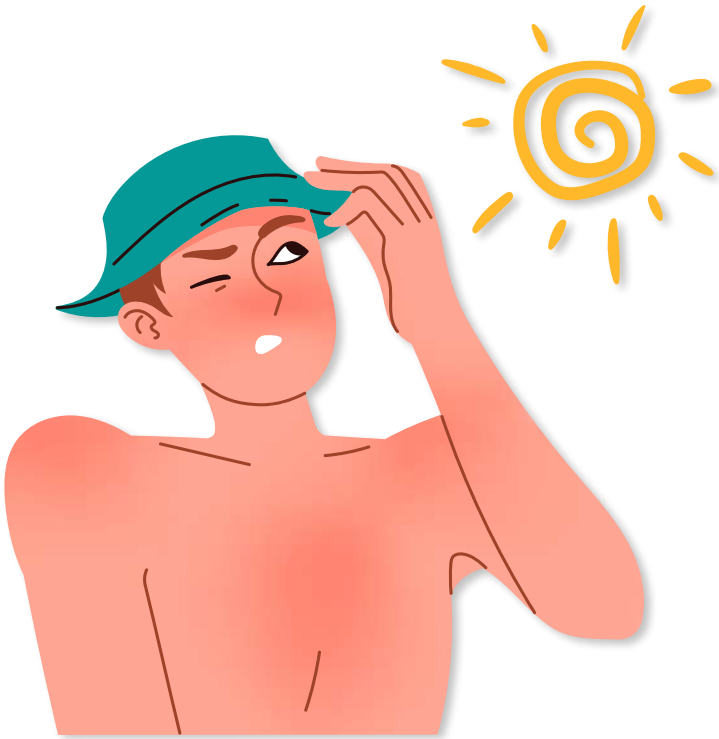
1) *ESSIRE DE DOMO A FRISCURA - Donamus cura prus che totu a is pipios e a is betzos, faghende a mancu de essire a foras.*

2) *TOCAT A S'APRIGARE IN DOMO E IN TRABALLU - Poderare su logu friscu cun tendas chi non fazant imbucare sa lughe ma chi fazant girare s'era. Impreemus de manera curreta su condicionadore (màssimu 5°C de mancu de sa temperatura de foras) e netesa periòdica de is filtros.*

3) *EST A BUFARE A SU MANCU UNU LITRU E MESU DE ABBA A SA DIE - Bufare su prus pagu possìbile su bufòngiu cun tzùcaru, de cafè e de alcòlicos.*

4) *PAPARE SEMPER IN MANERA CURRETA - Seberemus papòngiu lìgeri, friscu, prus fàtzile a digerire e ricu de abba, pagu tzùcaru e pagu grassu, pagu sale. Circamus de papare a su mancu 5 portziones de fruta a sa die.*

5) *ARRIMARE BENE IS ALIMENTOS - Donade cura a respetare sa cadena de su frìu e is inditos pro sa seguridade de is alimentos.*

6) *PÒNNERE BESTÌRES DE FIBRA NATURALE O CHI TRASPIRANT - Cando semus foras de domo, impreemus capeddos o tzatles cun protetzione HUV e cremas solares fintzas in tzitade.*

7) *DONARE CROBBA A SU CALORE CANDO SEMUS IN MACHINA - Evitamus, si faghet, de mòvere in is oras prus caentes. Faghimus girare s'era in s'abitaculu e acafemus semper abba de bufare. Non lassèmus mai a solos in sa vetura pipios o animales, nemmancu pro pagu tempus.*

8) *FÀGHERE ESERTZÌTZIU FÌSICU IN IS ORAS PRUS FRISCAS - Si si faghet esertzìtziu fisicu est a si subènnere de bufare abba meda e papare in manera curreta.*

9) *ATÈNDERE PER IS ANIMALES DE DOMO - Canes, gatos o àteros animales de domo, evitamus de ddos portare a passagiare is oras prus caentes e de ddos fàghere camminare in s'ìsfaltu budidu. Acafemus abba meda, fintzas in biàgiu e fagimus pàusas medas in s'ùmbra.*

10) *ASSISTERE IS PERSONES SOLAS O CHI TENENT BISÒNGIU - Agiudèmus a is betzos chi bivint solos e is persones in dificultade. Sinnalèmus a is servìtzios sòtziu-sanitarios situatziones chi abbisòngiant de interventu.*

S'ABBA E SU CORPUS

S'abba est su fundamentu de sa vida. Costituende belle su 60% de su pesu de su corpus de un'òmine mannu, no est in manera simpre una bèvida dissetante, ma su motore essentziale chi faghet funtzionare s'organismu intreu. Sena abba, su corpus umanu podet aguantare petzi pagas dies, ca est interessada praticamente in cada protzessu biològicu.

Fintzas una disidratatzione lèbia (su 1-2% de pèrdida de lìcuidos) est sufitziente pro innescare istrachesa, dolore de conca, isbaltzos de umore e unu calu netu de sa cuntzentratzione. Sa règula de oro est a no isetare a s'intèndere sididos pro bufare: cando s'istìmulu de su sidis si faghet intèndere, su corpus est giai in riserva.

ESERTZÌTZIOS PRO PREVÈNNERE IS RUTÒRGIAS

vivifrail

Su prus de is ricòveros pro intzidentes domèsticos interessat betzos dae 64 annos in susu (su 75,7% de su totale, in su 2021). Is rutòrgias sunt sa càusa printzipale de tràumas dèpidos a intzidentes domèsticos tra is betzos, prus che totu tra is fèminas dae 64 annos in susu.

PRO SI NDE PESARE DE SA CADIRA

CHIRCA DE IMPREARE SU PRUS PAGU POSSÌBILE IS MANOS

SETZE·TI IN UNA CADIRA FORTE

PONE CUN DELICADESA IS MANOS IN SU SETZIDÒRGIU

TZUGRU E ISCHINA DERETOS

INCRUBA·TI PAGU PAGU A IN ANTIS

ÀRTZIA·TI A BELLU A BELLU

PASA·TI UNU PAGU E SETZE·TI SENA PRESSE

TORRA·DDU A FÀGHERE 10-15 BORTAS

PASA·TI UNU MINUTU E TORRA REPÌTERE UN'ÀTERA BIA

FAGHE UNA FOTO E PROVA IN DOMO

ISTANTÀRGIU IN UNA CAMBA

PESA·TI·NDE A CAMBA, A COSTADU DE UNU LOGU PRO TI PODERARE (ES. UNA MESA)

ISCHINA DERETA E PÒMPIA A IN ANTIS

ÀRTZIA SU CARCÀNGIU FINAS A SA NÀDIA

PODERA SU GENUGRU A S'ARTÀRIA DE S'ANCA

ABBARRA IN CUSTA POSITZIONE PRO 4-10 SEGÙNDOS

ABBÀSCIA SA CAMBA

TORRA·DDU A FÀGHERE 10 BIAS CUN OGNA CAMBA

TI PARET FÀTZILE?
FAE·DDU SENA IMPREARE IS MANOS!

CAMMINADA CUN IS PÈS ALLINEADOS

ABBARRA A CAMBA A COSTAU DE UNU LOGU PRO TI

PODERARE (ES. UNU MURU)

ISCHINA DERETA E CÀSTIA A IN ANTI

TOCA CUN SU CARCÀNGIU SA PUNTA DE S'ÀTERU PÈ

FAGHE 10 PASSOS IN CUSTU MODU, SIGHENDE SA LÌNEA

PASA·TI UNU MINUTU E TORRA·DDU A FÀGHERE 2 BORTAS

SEGURA·TI·NDE DE NO ÈSSERE SOLU IN DOMO CANDO FAGHES IS ESERTZÌTZIOS

IS ESERTZÌTZIOS DE FORTZA E DE ECHILÌBRIU AGIUDANT A PREVÈNNERE IS RUTÒRGIAS

REGIONS AUTÒNOMA DE SABDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SASOSONA

AREUS
Azienda Regionale
Emergèntzia Apretu Sardigna

Emergèntzia
112

In Sardigna partit su **Nùmeru** de emergèntzia **Ùnicu Europeu**

Sa Tzentrale Ùnica De Risposta (CUR) De Tàtari est ativa Pro is fases segundu Su calendàriu:

Distretu telefònicu
0789
29 de onniasantu 2022

Distretu Telefònicu
079/0785
21 de gennàrgiu 2023

Distretu telefònicu
0782/0783/0784
14 de freàrgiu 2023

Distretu telefònicu
070/0781
28 de freàrgiu 2023

A ogna contu, abarrant ativos is àteros nùmeros de emergèntzia

113, 115, 118 e 1530

Ite vantàgios?

- Faghet a mutire de **rete fissa, mòbile, SMS, APP, alerta automàticos, eCall.**
- Est **atzessibile** pro is **persones** cun **disabilidades**
- **Assistèntzia** garantida in prus limbas cun intèrprete.
- **Localizatzione geografica dereta** e **pretzisa** De chie mutit is sucursos **Cun App**

Comente funtzionat?

Sa **CUR** gestit sa rechesta de sucursu e **s'ismistamentu** de is mutias

Rete fissa
Rete mobile
APP "Whare Are U"

CUR

112 Interventu Carabineris
113 Interventu Politzia
115 Interventu Vigilis de su Fogu
118 Interventu Sucursu Santitàriu
1530 Interventu Capitaneria de portu

112 APP "112 Where are U"

Iscàrriga s'aplicatzione a s'indonu

Scàrrica su App Store
Google Play

Cun s'APP s'operadore podet connòschere sa **localizatzione pretzisa** acantu s'agatat chie est mutende: un'informatzione de importu pro gestire is sucursos!

SA PREVENTZIONE DE IS INTZIDENTES DOMÈSTICOS PRO IS BETZOS

PRO ITE E COMENTE DDOS PREVÈNNERE

In Sardigna 2 intzidentes domèsticos ogna 3 pertocant is fèminas (F 66%, M 34%, in su 2021). Sa prus parte de is ricòveros pro intzidentes domèsticos interessant persones cun prus de 64 annos (su 75,7% de su totale, in su 2021). Is rutas rapresentant sa càusa prus fitiana de tràuma pro intzidente domèsticu tra is betzos, prus che totu tra is fèminas dae is 64 annos in susu. S'esertzìtziu fìsicu agiudat a prevènnere is rutas: difatis permitet de megiorare sa fortza musculare, s'echilìbriu e sa coordinatzione in is movimentos. Fàghere atividade fìsica non signìficat a èssere atletas! Fintzas faghende is fainas normales de ogna die – fàghere s'ispesa, is cumandos de domo, abrontare a papare – agiudat a mantènnere unu livellu adeguadu de movimentu. Prus ti moves e prus pagu t'as a istragare a fàghere is fainas tuas de ogna die! Faghe is cosas chi ti praghent de prus, si ddas faghes in cumpangia mègius puru: at a megiorare fintzas s'umore!

“S’ispidale de s’Ogiastra”, unu libru fotogràficu pro contare s’istòria de s’ospidale

Intre is fainas previdìdas dae su progetu “Su sardu in corsia” ddoe est fintzas realizatzione de su libru fotogràficu “S’ispidale de s’Ogiastra”, unu volùmene dedicadu a s’istòria de s’Ospidale Nostra Sennora de sa Mercede de Lanusè e a is chi, is annos, ant contribuidu a sa crèschida de s’istrutura sanitària.

Su libru at a regòllere imàgines istòricas chi documentant s’evolutzione de s’ospidale in su tempus. Cada fotografia at a èssere publicada cun una didascalia informativa e curiosidades, oferende de custa manera una narratzione visiva de s’istòria ospedaliera de s’Ogiastra.

Un’atentzione particulare s’at a dedicadare a is mèigos e a is operadores sanitàrios chi ant traballadu in s’istrutura, cun sa punna de avalorare su contributu professionale e umanu de is chi ant postu sa vida issoro a servìtziu de sa comunidade.

Su progetu s’artìculat in duas fases printzipales: una primu fase dedicada a sa chirca e a sa regorta de is materiales, a traessu de intervistas, cuntatos cun testimòngios e recùperu de informatziones istòricas; una segunda fase dedicada a sa progetatzione gràfica, a s’impaginatzione e a sa preparatzione de su volùmene pro s’imprenta.

A s’agabbu de su traballu, su libru s’at a presentare a su pùblicu e s’at a carrigare in su giassu de sa ASL, a manera chi sa memòria istòrica de s’ospidale e su patrimòniu documentàriu regortu siat a disponimentu de totus.

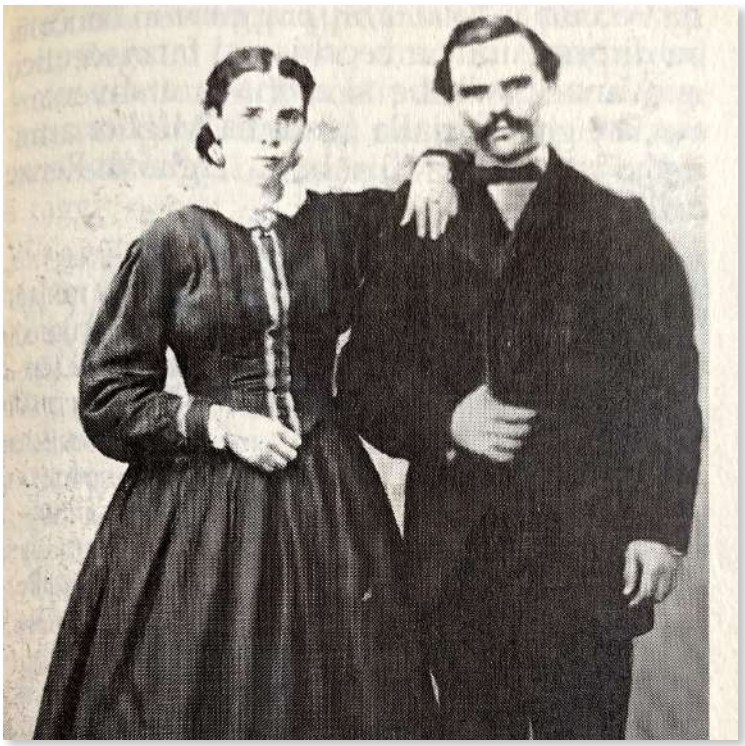
In custu primu nùmeru de su periòdicu “Noas dae s’ispidale” publicamus in anteprima una de is fotografias chi ant a èssere postas in su volùmene. In custa foto de su 1965 est presente sa sig. Maria Assunta Marci (Irbono, classe 1940) in su repartu de ostetrìcia de s’ospidale, paris cun una mòngia puericultrice chi galu no ischimus su nùmene.

Sa fotografia contat unu momentu de sa vida fitiana de s’istrutura. S’Ospidale Tzivile de Lanusè, intradu in funtzione in su 1957, finas a su mese de argiolas de su 1969 dd’aiant gestidu is Mòngias de sa Mercede, est pro cussu chi s’istrutura est intitulada a Sennora Nostra de sa Mercede.

Sa nàschida de sa potecaria in Jersu: un'istòria de aficu e continuidade

Su 27 ghennàrgiu 1859 aiat signadu una data importante pro Jersu: su chìmicu-potecàriu Giovanni Farris, originàriu de Tortoli, aiat presentadu sa dimanda pro s'abertura de una potecaria. Su cussìgiu comunale, connoschende sa distàntzia de is potecarias prus serentes, aiat acollidu cun entusiasmu sa rechesta, dimustrende sa grandu netzessidade de unu servìtziu de su gènere in su paisu. Custu eventu non petzi aiat giutu unu servìtziu essentziale a sa comunidade, ma aiat signadu fintzas su cumintzu de s'integratzione de Farris in sa vida polìtica locale. Elègidu sìndigu pro bator annos, Farris si fiat distintu comente a amministradore capatzu, cando chi non mancarent is crìticas pro sa manera sua de usurpare a sa ispensada is terrinos comunales.

A dolu mannu, sa vida de Giovanni Farris fiat istada cùrtza. Si fiat cojuadu cun Anna Mereu e si fiat mortu prima de s'ora a s'edade de 34 annos, in su 1869, lassende una fìgia, Emìlia, mama de Benigno e de Carmelo Loi. Sa potecaria, sìmbulu de s'aficu suo, fiat istada rilevada in su mese de cabudanni de su 1875 de Antonio Ignazio Bardilio Boi de Lotzorai. Diplomadu in chìmica farmatzèutica su 26 de trìulas de su 1874 in sa Règia Universidade de Casteddu, su potecàriu, giòvanu meda (a is tempos de tando teniat 25 annos) aiat cojuadu sa viuda de Farris. Su Cussìgiu Comunale, reconnoschende sa cumpetèntzia sua e sa farta de àteras potecarias in is paisos lacanàrgios, dd'aiat cuntzèdidu cun pràghere sa litzèntzia.

Sa fotografia

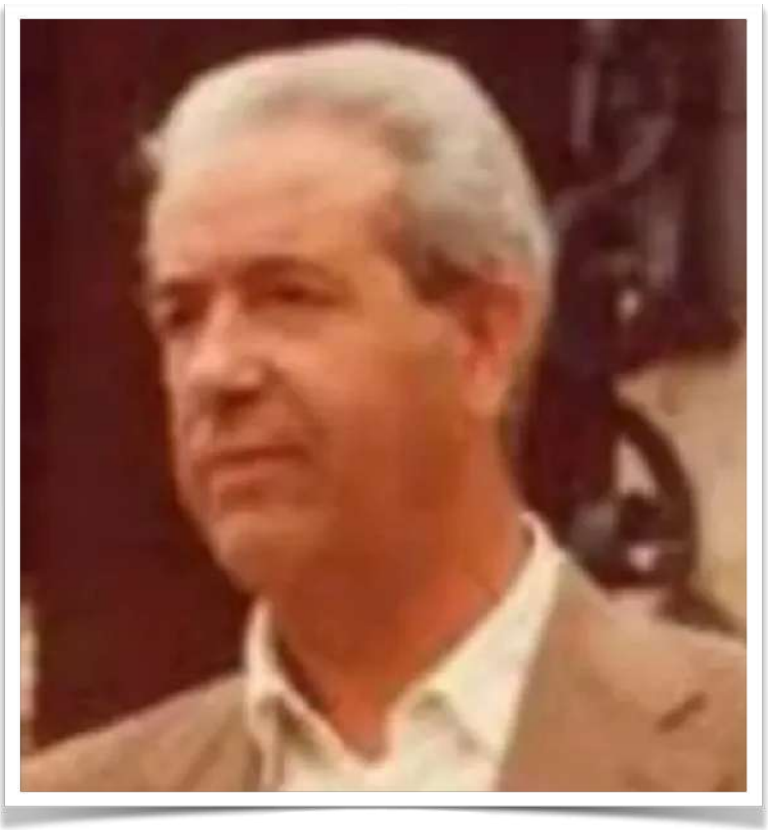
In sa fotografia in evidèntzia: Francesca Anna Mereu (1846 – 1897, viuda de su primu potecàriu de Jerzu Giovanni Farci (1835 – 1869), cun su segundu maridu Antonio Ignazio Bardilio Boi (1850 – 1883), fintzas issu potecàriu.
Sa fotografia e su contu ddos amus leados dae unu libru de Toninu Serra.

Òmines e fèminas de cabbale: Dot. Piero Balzano, su mèigu de is pipios

"***E' morto il dottore dei bambini***", cun custu tìtulu is giornales de tando aiant donadu sa noa mala de sa morte de **Piero Balzano**, una de is dotores prus mannos chi s'Ogliastra apat tentu. Fìgiu de Pepinu e Austina Mereu, fiat nàschidu in su 1921 in Àrthana, in su bighinadu de Barigau, ma in bidda ddoe fiat abarradu pagu. Difatis dae minore nche fiat caladu a bìvere a marina cun sa famìlia. A s'època difatis is "Barthanus" fiant meres de medas terrenos, tancas e cungiados chi partiant dae Portu (Arbatassa) e nche lompiant a Predu Moro (Portu Frailis), finas a Santu Millanu. In cue teniat tzeracos e cumonàrgios chi coltivaiant sa terra e costoiant su bestiàmene. A piticu si fiat ammalaidadu de tubercolosi e su babbu e sa mama ddu calaiant a mare pro ddi fàghere is bàgnos de arena.

A pustis de su diploma in su Litzeu Pacinotti de Casteddu, durante sa gherra, fuiat andadu a istudiare meighina a Bologna, acanta si fiat laureadu e pigadu s'ispetzializatzione in pediatria. A in antis de esertzitare comente ispetzialista in maladias de is pipios (comente si costumaiat a nàrrere tando), fiat intradu a traballare in s'Inam, s'Istitutu Natzionale pro s'Asseguratzione contra is Maladias, e pròpiu in una bìsita fiscale aiat connotu sa chi diat èssere divènnida pobidda sua, Cesira Battistina Mereu chi diat àere donadu tres fìgios.

A cumentzare dae is annos '50 aiat visitadu belle totus is pipios de su tzircùitu. Fiat semper istòbile e prontu a agiudare a totus: sa domo sua de Lanusè fiat aberta a ogni ora. Si sa mama de calicunu pipiu ddu mutiat in su coro de sa note, issu non timiat a essire pro andare a ddu bisitare e a chie non si ddu podiat permìtere non ddi pigaiat dinari. Pro meda tempus est istadu s'ùnicu pediatra in Ogiastra e pro custu, cun sa Giardinetta sua, ogni chida si faghiat su giru de totu is consultòrios de sa zona, Biddamanna, Àrthana, Tortolì, etc., e a merie retziat in privadu.

Piero Balzano - Foto: Rivista Ogliastra Sanità, Anno 5 Numero 16, Ottobre 2011

Aiat medas amigos. Cando podiat essiat a passigiare a Àrthana e s'istentaiat a allegare cun totus. In su 1993 una disgràtzia dd'at a donare unu dolore mannu mannu, chi at a cambiare pro semper sa vida sua. Su fìgiu Stefano, mèigu endocrinòlogu chi aiat istudiadu peri in sa Chicago University, connotu in totu sa Sardigna, s'at a mòrrere in un'intzidente de aèreu paris cun àteros tres collegas e su pilota. Fiant andende a Torinu pro abèrrere unu laboratòriu de anàlisis mèdicas.

De **Dot. Piero Balzano** abarrat su regordu de sa gente e su bene chi at fatu. Belle totu is famìlias ogiastrinas, in una manera o in s'àtera, ddi sunt depidoras pro s'òpera sua. Mortu su 7 de mese de argiolas 2001, est interradu in Lanusè.

Artìculu leadu dae sa revista Mani Tese Ogliastra

Festas religiosas in Ogiastra intre regordos e devotzione: atòbiu cun Dot. Balloi

S'Ufitziu Linguìsticu de s'Ogiastra est impinnadu in custas chidas in un'importante traballu de documentatzione de is protzessiones religiosas ogliastrinas. A traessu regortas fotogràficas, vìdeos, imàgines e intervistas, s'obietivu est preservare e avalorare su patrimòniu immateriale e is raighinas identitàrias de sa comunidade.

Sàbadu 18 is telecàmeras e is micròfonos de s'Ufitziu Linguìsticu ant fatu tapa a Elini in ocasione de sa festa de Su Cramu. Meda is elinesos intervistados chi ant abertu su coro issoro, contende cun cummotzione profunda sa devotzione pròpia a sa Madonna e is regordos acapiados a sa festa de unu tempus.

Intre is medas intervistados amus tentu su praghere de fàghere carchi pregunta a dotor Carlo Balloi, cardiòlogu loceresu nòdidu de s'Ispidale Nostra Sennora de sa Mercede de Lanusè e ex sìndigu de Loceri. Pro su mèigu s'est tratadu de sa prima partetzipatzione a sa protzessione de Su Cramu de Elini: un'addòbiu chi no at bòlidu rinuntziare, bidu su percursu personale de acurtziada e iscoperta de sa fide e de su cultu marianu.

S'istòria de su dotore Balloi rapresentat unu intretzu intre professione e devotzione ispirituale. Corfidu dae un'aneurisma tzelebrale un'annu a oe, sa vida sua fiat apicada a unu filu.

A pustis de su recùperu difitzile ma eficatze, dòighi meses a pustis, in sa crèsia de Santu Giuanne Battista a Irbono, a s'agabbu de sa missa, at donadu a sa Madonna s'istetoscopiu suo e at contadu a totus s'esperièntzia sua, de comente siat resèssidu a binchere su male gràtzias a s'agiudu de sa Madonna.

«Sa Madonna de is Gràtzias nde at a fàghere bonu impreu- at naradu -fortzis fintzas mègius de su chi nd'apo fatu deo, e at a ischire agiudare prus che totu sa categoria nostra, pro more chi nos diat semper prus fortza pro istudiare e pro nos agiornare e èssere galu prus passientziosos cun is malàidos nostros».

Dae s'Ogiastra a Cannes: sa Blue Zone protagonista a su SilverEco Fèstival

Su progetu de s'Asl Ogliastra dedicadu a s'imbetzamentu ativu est istadu seletzionadu pro su prus importante eventu internatzionale in contu de sa longevidade. Est cuncurrende fintzas pro su prèmiu de su pùblicu, puntat a contare a totu su mundu su modellu de vida de sa Blue Zone ogiastrina.

S'Ogiastra s'abrontat a brincare is làcanas natzionales pro contare unu de is primores suos prus reconnotos: sa longevidade. Su progetu "From Blue Zonas to Living Lab: Active Ageing in Centenarians Land", promòvidu dae s'Asl Ogliastra, est istadu difatis seletzionadu pro partetzipare a su SilverEco Fèstival, s'adòbiu internatzionale printzipale dedicadu a is temas de s'imbetzamentu ativu e de sa calidade de sa vida, in programa su 14 e 15 de cabudanni in Cannes.

Insertadu in sa categoria "Preventzione, salude e longevidade", su progetu naschet cun s'obietivu de avalorare s'esperièntzia de sa Blue Zonas ogiastrina, unu de is territòrios cun sa prus arta cuntzentratzione de tzentenàrios de su mundu. Su traballu proponet una riflessione chi colat prus addae de su cuntzetu simpre de aspetativa de vida, ponende a su tzentru su significadu de un'imbetzamentu bìvidu in salude, cun autonomia, partetzipatzione sotziale e unu forte ligàmene cun sa comunidade pròpia.

Sa seletzione a su SilverEco Fèstival rapresentat un'importante reconnoschimentu pro sa faina acumprida dae s'Asl Ogliastra e oferit a su territòriu una ocasione in prus de visibilidade internatzionale, cunfirmende s'interessu de sa comunidade sientìfica cara a su modellu

ogiastrinu e is istùdios dedicados a is fatores chi favorint una vida longa e in bona salude.

In prus de sa candidadura in sa categoria ufitziale, su progetu cuncurret fintzas a su Public's Choice Award, su reconnoschimentu assignadu a traessu de su votu de su pùblicu. Is preferèntzias regortas online ant a contribuire a individuare is tres finalistas chi ant a presentare su traballu pròpiu durante sa tzerimònia finale de su SilverNight, previdida pro su 14 de cabudanni.

Pro sustentare sa candidadura, s'Asl Ogliastra at aviadu una campànnia cumbidende tzitadinos e sustenidores a donare su votu pròpiu. Unu gestu piticu chi podet contribuire a donare àteru risaltu a unu progetu capatzu de contare, in unu palcoscènicu internatzionale, su valore de unu territòriu chi sighit rapresentende unu puntu de riferimentu mundiale in is istùdios in contu de longevidade.

Istitutos penitentziàrios, atzetamentu de is incàrrigos de titularidade 2026

- ARES Sardegna at acumpridu is protzeduras amministrativas pro sa cobertura de is postos bòidos de mèighina penitentziària pro s'annualidade 2026.

Chenàbura 10 de mese de argiolas, in sa sede de ARES Sardegna, si nche sunt serradas is protzeduras de cunvocatzione de is candidados pro s'atributzione de is incàrrigos bòidos de mèighina penitentziària. Durante s'atopu, is professionistas chi aiant is rechisitos ant formalizadu s'atzetamentu de s'incàrrigu, cunforma a s'òrdine de prioridade e cun is preferèntzias inditadas in sa dimanda presentada.

ASL Ogliastra

- **Un'incàrrigu pro s'Istitutu Penitentziàriu Santu Daniele de Lanusè.**

Serrada custa fase, su protzedimentu passat immoe a is cumpetèntzias de is sìngulas Aziendas Sanitàrias Locales. Segundu su Cuntratu Colletivu Natzionale (art. 72, comma 14, ACN 2026), is ASL cumpetentes ant a providire a su cunferimentu definitivu de is incàrrigos, chi ant a pòdere èssere a tempus indeterminadu o temporàneos, in cunformidade cun is rechisitos prevìdidos dae sa normativa in vigèntzia (D.L. 135/2018 e D.L. 35/2019).

Memòria orale in s'ispidale

Su bellu de su traballu de s'Ufitziu Linguìsticu est su raportu cun sa gente. Medas persones s'istentant a allegare cun is operadores e a pedire informatziones de su chi faghimus. Tando nois nde aprofitamus pro ddos dimandare de ue sunt, ite bisita depent fàghere e gosi sighende. A bortas incàpitat peri de agatare calicunu chi tenet gana de contare contos e e poesias pro nche colare s'ora.

Oe amus regortu custos versos de una cantzone de is bagadios, chi aiat postu in Ulassa cando in is annos '60 aiant partzidu su sartu.

In Biddiossu ddu est Massiminu Lai

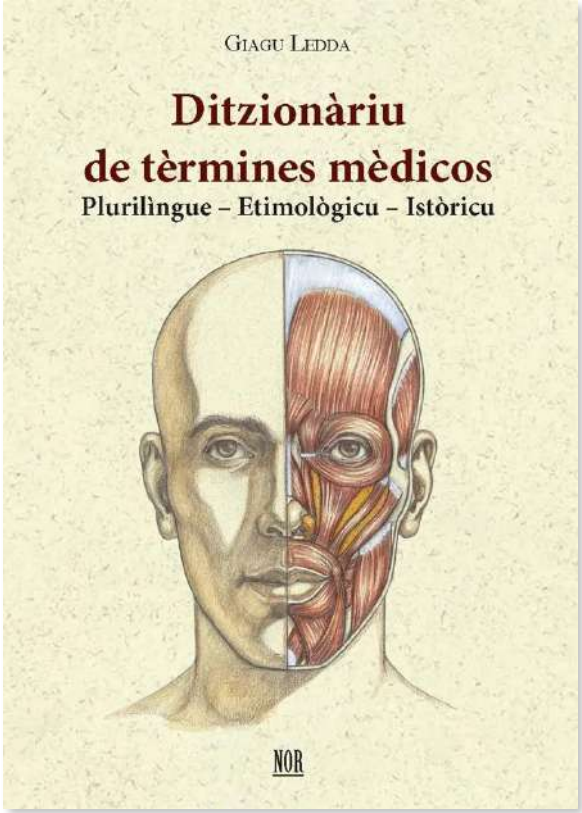
Chi a is piciocas non donat ammiru

E is Murteddos cun falsu regiru

De terra sighint a s'impossessai

Unu ditzionàriu mèdicu pro sa limba sarda: 13 mìgia tèrmines pro sa sanidade

In su 2023 sa domo imprentadora Nor, pro sa cannaca Paràulas, at publicadu su “Ditzionàriu de tèrmines mèdicos. Plurilìngue, terminològicu, istòricu”, òpera de su mèdicu e istudiosu Giagu Ledda.
Su volùmene rapresentat unu de is prus importantes trastos lessicogràficos dedicados a sa terminologia mèdica in limba sarda.

S’òpera regollet unos 13.000 tèrmines e, pro cada boghe, donat informatziones gramaticales, tradutziones in italianu, catalanu, castillianu, frantzesu e inglesu, e in prus sa definitzione, s’etimologia e notas de caràtere istòricu.
Pro su lèssicu ispetzialìsticu, s’autore at prefertu s’impreu de formas de orìgine grega e latina, adatadas a sa fonètica, a sa morfologia e a s’ortografia de su sardu, sighende sos critèrios prus adotados dae is limbas sientìficas europeas printzipales.
Su ditzionàriu adotat in prus unu modellu de iscritura subradialetale, cun sa punna de ofèrrere unu trastu su prus possìbile unitàriu, atzessìbile e suscetìbile de agiornamentos benidores.
In s’idea de s’autore, su ditzionàriu naschet pro donare a su personale sanitàriu unu riferimentu seguru in sa redatzione de testos e in sa comunicatzione in limba sarda, contribuende in su tempus matessi a crèschere su lèssicu mèdicu a disponimentu e a sustentare su protzessu de isvilupu e normalizatzione de sa limba.
Ledda cunsìderat difatis su volùmene un’òpera aberta, destinada a èssere perfetzionada e a crèschere cun su contributu de istudiosos e espertos de su setore.

S’autore - Giagu Ledda

Giagu Ledda est nàschidu in Uri (Tàtari). Laureadu in Bartzellona in Meighina e Chirurgia, ispetzializadu in Anestesiologia e Reanimatzione, at esertzitadu sa professione sua, finas a sa giubilatzione, comente mèigu de ispidale in sa sanidade pùblica catalana. Amantiosu de sa limba sua materna, at collaboradu e collàborat cun artìculos e tradutziones a rivistas sardas, de pabiru e digitales. At traduidu dae su frantzesu su romanzu Su furisteri de Albert Camus e artìculos pro sa versione sarda de “Le monde diplomatique” e “Le Courrier de l’Unesco”. Dae s’italianu at traduidu is romanzos Pòju Luàdu de Maria Giacobbe e, de Grazia Deledda, Còsima e Sa mama. Dae su castillianu at traduidu e publicadu in versione digitale unos dughentos poemas de Federico García Lorca e àteros poetas, contos de Gabriel García Márquez e àteros iscritores. Dae su catalanu at traduidu su romanzu Sa pratza de su Diamante de Mercè Rodoreda, is sàgios Elògiu de sa paràula e Elògiu de sa poesia de Joan Maragall, e Escalibor, poema de Alexandre de Riquer, in versione in prosa, editadu paris cun àteras deghessete limbas.

Su tempus

DATOS CHI PERTOCANT A IS PREVISIONES DE ILMETEO.IT PO SA BIDDA DE LANUSÈ

DAE SU 27 DE ARGIOLAS A SU 2 DE AUSTU	TEMPUS	T. MIN	T. MAX	UMIDIDADE MIN - MAX
LUNIS 27/07		20 C°	29 C°	33% - 69%
MARTIS 28/07		20 C°	28 C°	51% - 91%
MÈRCURIS 29/07		19 C°	30 C°	38% - 68%
GIÒBIA 30/07		20 C°	32 C°	36% - 64%
CHENÀBURA 31/07		21 C°	33 C°	30% - 64%
SÀBADU 01/08		21 C°	34 C°	25% - 57%
DOMÌNIGA 02/08		22 C°	34 C°	28% - 51%

Dae oe, 27 de su mese de trìulas, a domìniga 2 de su mese de austu, is previsiones pro Lanusè (OG) inditant dies solianas acumpangiadas dae notes serenas; is temperaduras màssimas ant a variare intre 31°C e 36°C, is mìnimas s'ant a atestare intre 21°C e 25°C, cun pretzipitatziones agiumai ausentes o cun una probabilidade màssima de su 20%.

Abarra semper in cuntatu

CHIRCA IS PÀGINAS FACEBOOK E INSTAGRAM DE S'ISPORTELLU

“Noas dae s’ispidale”

EST FINTZAS DIGITALE! LEGHE IS ARTÌCULOS IN SU BLOG DE S’ISPORTELLU

https://susarduincorsia.wordpress.com/

ASL Ogliastra

SU SARDU IN CORSIA

ASLOgliastra
Azienda socio-sanitaria locale

SUÌA
AL SERVIZIO DELLA CULTURA

REGIONE AUTÒNOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

“NOAS DAE S’ISPIDALE”

FAINA FINANTZIADA CUN IS FUNDOS DE SA L. 482/99 E DE SA L.R. 22/2018